

Amerikas Savienotās Valstis

Vispārīgā informācija

Oficiālais nosaukums:	Amerikas Savienotās Valstis
Valsts iekārta:	federatīva prezidentāla republika
Valsts valoda:	angļu
Galvaspilsēta:	Vašingtona

Teritorija

Platība:	9 826 675 km ²
Sauszemes robeža:	12 034 km
Krasta līnija:	19 924 km
Robežvalstis:	Kanāda 8 893 km, Meksika 3 141 km
Administratīvais iedalījums:	50 štati un 1 federāls distriktis (Kolumbija)
Lielākās pilsētas:	Ņujorka, Losandželosa, Čikāga, Sanfrancisko, Maiami, Filadelfija, Bostona

Iedzīvotāji

Iedzīvotāju skaits (2010):	308 milj.*
Pieaugums (2010, proviz.):	0,97%
Reliģijas (2007):	protestanti 51,3%, katoļi 23,9%, mormoņi 1,7%, citi kristieši 1,6%, jūdaisti 1,7%, budisti 0,7%, musulmaņi 0,6%, citi 14,6%, neticīgie 4%**
Etniskās grupas (2007):	baltā rase 79,96%, melnā rase 12,85%, dzeltenā rase 4,43%, indiāņu pēcteči un Aļaskas iezemieši 0,97%, havajieši un pārējo Klusā okeāna salu iedzīvotāji 0,18%, pārējās 1,61%***

Ekonomiskie rādītāji

IKP (2010):	14,7 trilj. USD***
IKP pieaugums (2010):	2,9%****
IKP uz vienu iedzīvotāju (2010):	42 429 USD***
IKP PPP (2010):	14,72 trilj. USD**
IKP PPP uz vienu iedzīvotāju (2010):	47 400 USD***
Preču eksports (2010):	1,3 trilj. USD***
Preču imports (2010):	1,9 trilj. USD***
Eksporta partneri (2010):	Kanāda 14,1%, Meksika 9,3 %, Ķīna 5,2%, Japāna 3,4%, Lielbritānija 2,8%, Vācija 2,7%*
Importa partneri (2010):	Ķīna 13,2%, Kanāda 10,0%, Meksika 8,3%, Japāna 4,4%, Vācija 3,0%, Lielbritānija 1,8%, Koreja 1,8%*
Eksporta produkti:	lauksaimniecības produkti (sojas pupas, augļi, kukurūza), ražošanas izejvielas (organiskās ķīmikālijas), rūpniecības preces (radiouztvērēji, lidmašīnas, transportlīdzekļu rezerves daļas, datori, telekomunikācijas), patēriņa preces (automašīnas, farmācijas produkti)
Importa produkti:	lauksaimniecības produkti, ražošanas izejvielas (jēlnafta), rūpniecības preces (datori, telekomunikācijas, transportlīdzekļu rezerves daļas, biroja iekārtas, elektroenerģijas ražošanas iekārtas), patēriņa preces (automašīnas, apģērbs, farmācijas produkti, mēbeles, rotaļlietas)
Galvenās nozares:	naftas rūpniecība, metālapstrāde, autorūpniecība, kosmiskā aviācija, telekomunikācijas, ķīmiskā rūpniecība, elektronikas ražošana, pārtikas rūpniecība, patēriņa preču ražošana, kokrūpniecība, kalnrūpniecība
Dabas resursi:	ogles, varš, svins, molibdēns, fosfāti, urāns, boksīts, zelts, dzelzs, dzīvsudrabs, niķelis, potaša, sudrabs, volframs, cinks, nafta, dabasgāze, koksne
Ienākošās uzkrātās ĀTI (2010):	2,6 trilj. USD**
Izejošās uzkrātās ĀTI (2010):	3,6 trilj. USD**
Valūta:	ASV dolārs, USD (\$); 1 LVL = 1,89 USD****
Fiskālais gads:	no 1. oktobra līdz 30. septembrim
Inflācija (2010):	1,64%*****
Bezdarba līmenis (2010):	9,6%*****
Uzņēmumu ienākumu nodoklis:	15%-35%

* US Census Bureau – <http://www.census.gov>

** Central Intelligence Agency – <http://www.cia.gov>

*** Bureau of Economic Analysis – <http://www.bea.gov>

**** Latvijas Bankas noteikto ārvalstu valūtu kursu vidējā vērtība (latos) 2010. gadā – <http://www.bank.lv>

***** InflationData.com – <http://inflationdata.com>

***** Bureau of Labour Statistics – <http://www.bls.gov>

Papildus informācija

Tālsarunu kods: +1

Interneta IDL: .us

Amerikas Savienotās Valstis ir federatīva prezidentāla republika. Tā atrodas Ziemeļamerikā starp Atlantijas okeānu austrumos un Kluso okeānu rietumos. Ziemeļos ASV robežojas ar Kanādu un dienvidos – ar Meksiku. ASV veido 50 štati, ieskaitot Aļasku un Havaju salas Klusajā okeānā, un Kolumbijas federālo distriktu. Aļaska atrodas kontinenta ziemeļrietumos, austrumos tā robežojas ar Kanādu, bet rietumos Aļasku no Krievijas šķir Beringa jūras šaurums. ASV pieder vairākas salas Karību jūrā un Klusajā okeānā. 19. gs ASV ieguva teritorijas, kas agrāk piederēja Francijai, Spānijai, Lielbritānijai, Meksikai un Krievijai, anektēja Teksasas Republiku un Havajas Republiku.

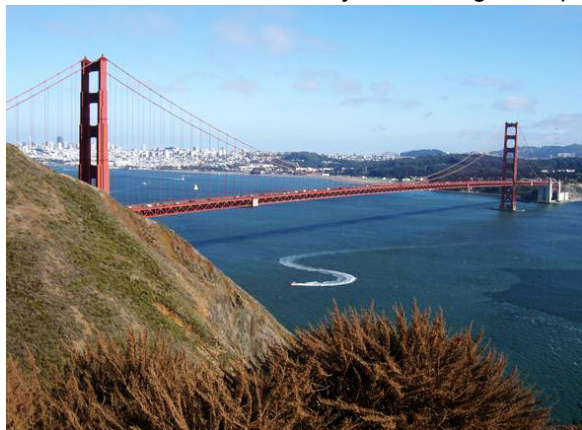
lielvalsti.

ASV ir ANO Drošības Padomes pastāvīgā locekle un NATO locekle. Pēc *aukstā kara* beigām ASV saglabāja vienīgās superlielvaras statusu pasaulē. ASV tērē aptuveni 50% no kopējiem militāriem izdevumiem pasaulē.

ASV austrumos atrodas Apalaču kalni, rietumos - Klinšu kalni, bet vidusdaļā lielāko teritoriju aizņem Lielie līdzenumi. ASV atrodas pasaulē lielākā upju sistēma Misisipi–Misūri. Aļaskas Makkinleja kalns ir augstākā virsotne ASV (6194m). Aktīvie vulkāni atrodas gan Aļaskā, gan Havaju salās. ASV nacionālais putns ir baltgalvas ērglis. ASV klimata atšķirības ir milzīgas, tur ir gan kontinentāls, gan subtropisks un tropisks, gan subarktisks un arktisks klimats. Ekstrēmi laika apstākļi valstī nav nekas neparasts, ASV ir novērojamas postošas viesuļvētras un tornado.

ASV ir kapitālistiska valsts, kurai pieder milzīgi dabas resursi, ir teicama infrastruktūra un augsta produktivitāte. ASV ir lielākais preču importētājs un 3.lielākais preču eksportētājs. Mūsdienās amerikāņu ražojumi un kultūra ir pazīstama visā pasaulē. ASV ir bagātākā valsts pasaulē. Tā ir vadošā dzelzs, tērauda, kokmateriālu, elektronisko izstrādājumu ražošanā, automobiļu un lidmašīnu būvē.

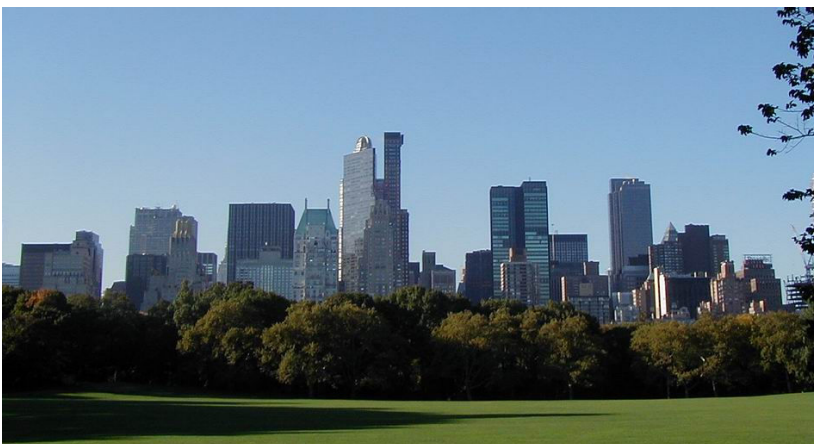
ASV ir trešais apdzīvotākais reģions pasaulē pēc Ķīnas un Indijas. ASV dzīvo daudzu etnisku grupu un rasu cilvēki. Vairākums iedzīvotāju ir to imigrantu pēcteči, kas ieceļojuši no citām pasaules daļām, arī no Āzijas un Eiropas.

ASV ierindojas 3./4. vietā pasaulē pēc valstu kopplatības (9,83 milj. km²), 3. vietā pēc iedzīvotāju skaita (ap 300 milj.).

Nozīmīgs datums ASV vēsturē ir 1776.gada 4.jūlijs, kad tika pieņemta Neatkarības Deklarācija, pasludinot neatkarību no Apvienotās Karalistes un izveidojot štatu savienību. 1860-jos gados aizsākās karš starp dienvidu štatiem un ziemeļu štatiem, ko izraisīja atšķirīga tautsaimniecības attīstība (agrārā un industriālā ekonomika) un verdzība. Karā uzvarēja ziemeļi, kuri īstenoja vergu brīvlaišanu.

Bagātie ogļu, naftas un citu derīgo izrakteņu krājumi, kā arī plašā imigrācija 19.gs. un 20gs. sākumā veicināja strauju rūpniecības un tirdzniecības uzplaukumu. Jau 1870 gados ASV tautsaimniecība bija nozīmīgākā pasaulē. Savukārt spāņu – amerikāņu karš un I pasaules karš pierādīja ASV militāro varenību. 1945.gadā kara beigās ASV bija kļuvusi par kodolieroču

ASV dzīvo daudzu etnisku grupu un rasu cilvēki. Vairākums iedzīvotāju ir to imigrantu pēcteči, kas ieceļojuši no citām pasaules daļām, arī no Āzijas un Eiropas. Daudz ir afroamerikāņu, kuru priekšteči kā vergi tika ievesti no Āfrikas 17. gs., 18.gs. un 19.gs. sākumā. Mūsdienās aizvien straujāk palielinās aziātu, afroamerikāņu un spāniski runājošo iedzīvotāju skaits. Prognozē, ka līdz 2050.gadam šīs iedzīvotāju grupas veidos vairāk nekā pusi no visiem ASV iedzīvotājiem.

Aptuveni 79% amerikāņu dzīvo pilsētās un to priekšpilsētās. Lielākā pilsēta ir Ņujorka (21 milj. iedz.). Daudzās pilsētās saplūduši cilvēki no dažādām pasaules malām. Nereti katras tautas cilvēki cenšas apmesties uz dzīvi kādā noteiktā pilsētas rajonā. Tā izveidojušies, piemēram, Mazā Itālija vai Ķīnas kvartāls.

Angļu valoda *de facto* ir valsts valoda, kaut gan dažās pavalstīs oficiālās valodas statuss tai ar likumu nav noteikts.

ASV oficiāli ir sekulāra valsts, taču pēc 2007.gada

aptaujas 78,4% pieaugušo pieskaita sevi pie kristiešiem, no tiem 51,3% protestanti un 23,9% Romas katoļi.

ASV ir multikulturāla valsts, kur dzīvo dažādu kultūru, uzskatu un tautību cilvēki. ASV kultūras pamats ir Rietumu kultūra, kuru uz šo kontinentu atnesa angļu un holandiešu iecelotāji, vēlāk vācieši, īri, skoti, latīņamerikāņi un II pasaules kara beigās bēgļi no Austrumeiropas un Centrāleiropas. Amerikāņu kultūras ietekme ir redzama visur pasaulē. Gan tās ātrie uzkožamie - hotdogi, hamburgeri un bezalkoholiskie dzērieni, gan kinofilmu un televīzijas šovu personāži ir atpazīstami no Berlīnes līdz pat Pekinai. Šajās ASV lielrūpniecības nozarēs ir ieguldīts miljoniem dolāru, un tām ir liela nozīme valsts ekonomikā. Slaveni vārdi kultūrā, kas neprasa komentārus, ir Merilina Monro, Marlons Brando (kino), Luiss Ārmstrongs un Djuks Elingtons (džezs), Elviss Preslijs, Madonna un Maikls Džeksons (popmūzika), Ed. Alans Po, Marks Tvens, Emīlija Dikinsone, Skots Ficdžeralds, Ernests Hemingvejs (literatūra).